

Стразбур, 19 ноември 2002 год.
[ccje/docs2002/ccje(2002)op n^{o3}e]

ССЈЕ (2002) ОР N^{o3}
ССЕС (2002) М Бр. 3

СОВЕТОДАВЕН СОВЕТ НА ЕВРОПСКИ СУДИИ
(ССЕС)

МИСЛЕЊЕ Бр. 3
НА СОВЕТОДАВНИОТ СОВЕТ НА ЕВРОПСКИ СУДИИ (ССЕС)
ЗА КОМИТЕТОТ НА МИНИСТРИТЕ НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА
ЗА ПРИНЦИПИТЕ И ПРАВИЛАТА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНОТО
ПОВЕДЕНИЕ НА СУДИИТЕ,
ЕТИКА, НЕСООДВЕТНО ОДНЕСУВАЊЕ И НЕПРИСТРАСНОСТ

1. Советодавниот совет на европските судии (СЕС) го скицираше ова мислење врз база на одговорите на Земјите Членки и текстовите подготвени од страна на Работната Група на СЕС и експертот од СЕС на оваа тема, г-дин Денис САЛАС (Франција).

2. Даденото мислење одговара на Мислењето на СЕС бр.1 (2001) ([www.coe.int/legalprof.CCJE\(2001\)43](http://www.coe.int/legalprof.CCJE(2001)43)) за стандардите кои се однесуваат на независноста на судството и неменливоста на судиите, особено ставовите 13, 59, 60 и 71.

3. Во подготовката на ова мислење СЕС зеде предвид бројни документи, како на пр:

- "Основните начела на судиската независност" од Обединетите Нации (1985);
- Препораката Бр. Р (94) 12 на Комитетот на министрите на Советот на Европа за независноста, ефикасноста и улогата на судиите;
- Европската повелба за статусот на судиите (1998)(ДАЈ/ДОЦ(98)23);
- Кодексот за судското поведение, нацртот Бангалор¹.

4. Сегашното мислење покрива две главни сфери:

- начелата и правилата на професионалното поведение на судиите, базирани на етички принципи, кои мора да задоволат многу високи стандарди и можат да бидат инкорпорирани во изјавата за стандарди за професионално поведение подготвена од страна на самите судии (А);
- начела и постапки кои се однесуваат на кривичната, граѓанската и дисциплинската одговорност на судиите (Б).

5. Во овој контекст СЕС постави прашања дали постоечките правила и начела се, во секој поглед, усогласени со независноста и непристрасноста на трибуналите, барани од страна на Европската конвенција за човекови права.

6. Оттука, СЕС бараше одговори на следниве прашања:

- Кои стандарди на поведение треба да ги применуваат судиите?
- Како треба да бидат формулирани овие стандарди на поведение?
- Што доколку треба да се применува кривична, граѓанска и дисциплинска одговорност на судиите?

¹ Ова е ревидирано во ноември 2002 година во Бангалорските начела на судското поведение. СЕС ги немаше пред тоа овие начела. Образложението на истите ја содржи работата на работната група на СЕС во јуни 2002 година.

7. ССЕС верува дека одговорите на овие прашања ќе придонесат за примена на глобалниот рамковен акционен план за судиите во Европа, особено во делот на приоритетите кои се однесуваат на правата и одговорностите на судиите, професионалното поведење и етиката (да се погледа док. ССЕС (2001) 24, апендикс А, дел Ш Б), а се однесува во овој контекст на заклучоците во ставовите 49, 50, 75, 76 и 77 подолу.

А. СТАНДАРДИ НА СУДСКО ПОВЕДЕНИЕ

8. Етичките аспекти на судското поведење треба да бидат разгледувани од различни причини. Методите кои се користат во решавање на расправите треба секогаш да влеваат доверба. Власта која им е доделена на судиите е тесно поврзана со вредностите правда, вистина и слобода. Стандардите на поведење кои се применуваат на судиите се последица на овие вредности и предуслов за доверба во судството.

9. Довербата во судскиот систем е уште поважна од аспект на растечката глобализација на расправите и широката циркулација на пресудите. Понатаму, во државите управувани според владеењето на правото, јавноста овластено очекува да бидат усвоени општи начела, вклопливи со правото на правично судење и гарантирање на основните права. Обврските на судиите постојат со цел да се гарантира нивната непристрасност и ефикасноста на нивното работење.

1⁰) Кои стандарди на поведење треба да се применат на судиите?

10. Секоја анализа на правилата од кои се раководат професионалните барања применливи на судиите треба да ги земе во предвид споменатите начела и целите кон кои се тежнее.

11. Без оглед на методите кои се користат за избор и обука на истите и колку да е широк нивниот мандат, на судиите им е доверена власт и тие одлучуваат во сфери кои структурално ги засегаат животите на луѓето. Неодамнешно истражување истакнува дека, од сите јавни авторитети во Европските земји, веројатно судството најмногу се изменило². Во последните години, демократските општества поставија зголемени барања на нивните судските системи. Растечкиот плурализам на нашите општества доведе до тоа секоја група да бара признание или заштита која не секогаш ја добива. Додека архитектурата на демократиите е длабоко засегната, остануваат забележани националните варијации. Очигледно е дека источно европските земји кои произлегоа од авторитарни режими го гледаат правото и правдата како алатки кои обезбедуваат законитост суштествена за обновата на демократијата. Тука повеќе од било каде, судскиот систем се потврдува во однос на другите јавни органи преку неговата функција на судски надзор.

² *Les mutations de la justice. Comparaisons europeennes, Ph. Robert and A. Cottino (ed.), Harmattan, 2001.*

12. Власта која им е доверена на судиите е предмет не само на домашното право, израз на волјата на народот, туку и на начелата на меѓнародното право и правда признаени во демократските општества.

13. Целта заради која оваа власт е доверена на судиите е да им се овозможи да правораздаваат со примена на законот и да се обезбеди секое лице да ги ужива правата и/или предностите кои им се легално дадени, а од кои биле или можат да бидат неправично лишени.

14. Оваа цел е истакната во Членот 6 од Европската конвенција за човекови права, која говорејќи чисто од аспект на корисниците на судскиот систем вели дека *"секој има право на правично и јавно судење во разумен рок од независен и непристрасен суд основан со закон"*. Далеку од сугерирање дека судиите се самокни, Конвенцијата ја истакнува заштитата на лицата во судска постапка и ги воспоставува начелата на кои се темелат судиските должности: независност и непристрасност.

15. Во последните години се истакнува потребата за зголемено обезбедување на судиската независност и непристрасност; востановени се независни тела за заштита на судството од странечки влијанија; развиено е значењето на Европската конвенција за човекови права кое се чувствува во праксата на Европскиот суд во Стразбур и во националните судови.

16. Независноста на судијата е основно начело и е право на секој жител во секоја земја, вклучително и на судиите. Истата поседува институционален и индивидуален аспект. Современите демократски земји треба да се темелат на поделба на властите. Секој судија треба да направи се, за да ја одржи судската независност на институционално и индивидуално ниво. Смеслата на ваквата независност е детално дискутирана во Мислењето Бр. 1 (2001) на ССЕС, ставови 10-13. Како што е таму наведено, истата е неразделно поврзана со непристраноста на судијата и е нејзин предуслов, што е нужно за кредибилитетот на судскиот систем и довербата која истиот треба да ја поттикне во демократското општество.

17. Членот 2 на "Основните начела на независноста на судството" пропишан од страна на ОН во 1985 година предвидува дека "судството одлучува за предметите непристрасно, врз основа на факти и во согласност со закон, без било какви ограничувања, несоодветни влијанија, поттикнувања, притисоци, закани или мешања, директни или индиректни, од било која страна и од било каква причина". Во Членот 8, судиите "секогаш се однесуваат на начин кој го чува угледот на нивната служба, непристрасноста и независноста на судството".

18. Во својата Препорака Бр. Р (94) 12 за независноста, ефикасноста и улогата на судиите (Начело I.2.d), Комитетот на Министрите на Советот на Европа изјави дека "судиите треба да имаат неограничена слобода да одлучуваат непристрасно во согласност со својата совест и нивното толкување на фактите, како и со следење на доминантните начела на владеење на правото."

19. Европската повелба за статусот на судиите укажува дека судиите треба да имаат статус кој треба да им обезбеди непристрасност која сета јавност ја очекува од нив (став 1.1). ССЕС целосно ја поддржува оваа одредба од Повелбата.

20. Непристрасноста е определена од страна на Европскиот суд како во однос на субјективниот пристап кој ги зема предвид личното убедување или интерес на односниот судија во одреден предмет, така и во однос на објективниот тест кој покажува дали судијата понудил доволно гаранции за да исклучи секакво оправдано сомневање од овој аспект³.

21. Судиите би требало во сите случаи да дејствуваат непристрасно и да обезбедат отсуство на легитимна причина која пред граѓаните би ја довела под сомневање нивната непристрасност. Во оваа смисла, непристрасноста треба да биде очигледна во практикувањето и на судиската функција и на другите активности од страна на судиите.

а. Непристрасноста и поведението на судиите во вршењето на судиската функција

22. Довербата и почитта на јавноста кон судството се гаранција за ефикасноста на судскиот систем: поведението на судиите во нивната професионална активност пред окото на јавноста е сфатено како суштествено за кредибилитетот на судовите.

23. Судиите би требало да ги обавуваат своите должности без фаворизирање, предрасуди или пристрасност. Во донесувањето на своите одлуки не би требало да ги земат предвид оние аспекти кои се надвор од примената на владеењето на правото. Се додека постапуваат по предметот или е барано да постапуваат, тие свесно не би требало да ги земаат предвид аспектите кои можат да сугерираат одреден степен на прејудицирање на одлуката или кои можат да влијаат на правичноста на постапката. Тие би требало да водат сметка за сите лица во постапката (на пр. странки, сведоци, полномошници) без оглед на разликите, базирани на незаконски основи или основи неспојливи со соодветното вршење на нивната функција. Тие исто така, во вршењето на функцијата, би требало да ја направат видлива својата професионална компетентност.

24. Судиите би требало да ги вршат своите функции со почит кон начелото за еднаков третман на странките, со избегнување на било каква предрасуда и дискриминација, со одржување на рамнотежа помеѓу странките, како и обезбедувајќи дека секој ќе добие правично судење.

25. Ефикасноста на судскиот систем бара, исто така, судијата да има висок степен на професионална свест. Треба да се обезбеди одржување на висок

³ Да се види примерот со предметот Пирсак, пресуда од 1 октомври 1982 година, Серија А 53, став 30, предметот Де Кубер, пресуда од 26 октомври 1984 година, Серија А 86, став 24, предметот Демиколи, пресуда од 27 август 1991 година, Серија А 210, став 40, предмет Санта-Марија, пресуда од 16 декември 1992 година, Серија А 253-А, став 34.

степен на професионална компетентност на судиите преку основна и континуирана обука која ќе им обезбеди соодветни квалификации.

26. Судиите, исто така, треба да ги вршат своите функции со грижливост и во разумен рок. Секако дека за оваа цел им се неопходни соодветни услови, опрема и помош. Така обезбедени, судиите треба да бидат во можност внимателно да ги обавуваат своите обврски содржани во Членот 6.1 на Европската конвенција за човекови права, односно да донесуваат пресуди во разумно време.

6. Непристраснот и вонсудско поведење на судиите

27. Судиите не треба да бидат изолирани од општеството во кое живеат, бидејќи судскиот систем може да функционира соодветно доколку судиите се во допир со стварноста. Уште повеќе, како граѓани, судиите уживаат основни права и слободи заштитени особено со Европската конвенција за човекови права (слобода на мислење, религиозна слобода и тн). Оттука, тие би требало да бидат главно слободни, по свој избор да се ангажираат во вонпрофесионални активности.

28. Меѓутоа, ваквите активности можат да ја опструираат нивната непристрасност, дури и нивната независност. Затоа, треба да се воспостави разумна рамнотежа помеѓу степенот со кој судиите можат да бидат вклучени во општеството и потребата да бидат независни и непристрасни во вршењето на нивната функција. Во последната анализа секогаш треба да се постави прашањето дали во одреден општествен контекст и во очите на разумниот, информиран набљудувач, судијата се ангажирал во активност која би можела објективно да ја наруши неговата независност или непристрасност.

29. Судиите во својот приватен живот би требало да се однесуваат на пристаен и угледен начин. Од аспект на културната разноликост на земјите членки на Советот на Европа и постојаниот развој на моралните вредности, не можат прецизно да се определат стандардите кои се применливи на однесувањето на судиите во приватниот живот. ССЕС охрабрува воспоставување во рамките на судството на едно или повеќе тела или лица со советодавна улога, кои ќе бидат расположливи за судиите секогаш кога ќе постои несигурност дали одредена активност во приватната сфера е спојлива со нивниот статус на судија. Присуството на вакви тела или лица може да ги поттикне дискусиите во рамките на судството за содржината и значењето на етичките правила. Да се земат предвид само две можности, ваквите тела или лица би можеле да се востановат во рамките на Врховниот суд или Здруженијата на судии. Во секој случај, тие треба да бидат одвоени и да имаат поинакви цели од постоечките тела одговорни за примена на дисциплински санкции.

30. Учество на судиите во политичките активности претставува голем проблем. Секако, судиите остануваат граѓани и би требало да ги вршат политичките права кои ги уживаат сите граѓани. Меѓутоа, од аспект на правото на правично судење и легитимните очекувања на јавноста,

судиите би требало да се воздржуваат од јавна политичка активност. Одредени држави го вклучиле ова начело во дисциплинските одредби и го санкционираат секое однесување кое е во конфликт со обврската на судијата да биде резервиран. Тие исто така јасно констатирале дека должностите на судијата се неспојливи со одредени политички мандати (во националното собрание, Европскиот Парламент или локалниот совет), дури понекогаш забранувајќи им и на брачните партнери на судиите завземање на вакви позиции.

31. Главно, неопходно е да се земе предвид учеството на судиите во јавни дебати од политичка природа. Со цел да се заштити довербата на јавноста во судството, судиите не треба да се изложуваат на политички напади кои се неспојливи со неутралноста потребна во судството.

32. Од читањето на одговорите на прашалникот, се чини дека во одредени држави постојат рестриктивни гледишта во поглед на вклученоста на судиите во политиката.

33. Дискусиите во рамките на ССЕС ја истакнаа потребата од воспоставување на рамнотежа помеѓу слободата на мислење и изразување на судиите и барањето за неутралност. Притоа, неопходно е судиите, дури и кога не може да им се забрани членството во политичка партија или учеството во јавни дебати за важни општествени проблеми, да се воздржуваат од било каква политичка активност која може да ја компромитира нивната независност или надворешноста на непристрасноста.

34. Меѓутоа, на судиите би требало да им се дозволи учество во одредени дебати кои се однесуваат на националната судска политика. Тие би требало да бидат консултирани и да имаат активна улога во подготовката на законодавството кое се однесува на нивниот статус и поопшто, на функционирањето на судскиот систем. Ова го покренува прашањето дали на судиите треба да им се дозволи синдикално организирање. Во рамките на нивната слобода на изразување и мислење, судиите можат да го остваруваат правото на синдикално организирање (слобода на здружување), иако би требало да има ограничувања на правото на штрајк.

35. Работењето во различни сфери, на судиите им нуди можност да ги прошират своите хоризонти и ги прави свесни за проблемите во општеството, тоа ги надополнува знаењата неопходни за вршење на нивната професија. Од друга страна, носи значајни ризици: може да се смета како спротивност на начелото на поделба на властите и би можело да го ослабне јавното мислење за независноста и непристрасноста на судиите.

36. Прашањето за вклученоста на судиите во одредени владини активности како што се услуги во министерски кабинети (*cabinet ministeriel*) претставува особен проблем. Не постои нешто што може да го спречи судијата од вршење на дејности во управниот оддел на некое министерство (на пр. граѓански или кривичен законодавен оддел на Министерството за

правда); меѓутоа, работата е поделикатна кога станува збор за судија кој станува дел од персоналот на министерскиот кабинет. Министрите имаат право да назначуваат лица по своја желба за работа во нивните кабинети, но како блиски соработници овие лица во одредена мерка учествуваат во политичките активности на министерот. Во вакви околности, пред судијата да стапи на служба во министерскиот кабинет, идеално е да се добие мислење од независен орган одговорен за изборот на судиите, така што ова тело би можело да ги воспостави правилата на однесување применливи во секој одделен случај.

ц. Непристрасност и други професионални активности на судиите⁴

37. Специфичната природа на судиската функција и потребата да се одржи угледот на службата и да се заштити судијата од сите видови на притисок значи дека судиите треба да се однесуваат така што ќе избегнуваат судир на интереси и злоупотреба на власта. Ова бара судиите да се воздржуваат од секаква професионална активност која може да ги одвлече од судските одговорности или да предизвика истите да ги вршат пристрасно. Во одредени земји, активностите неспојливи со судската функција се јасно дефинирани со Кодексот на судиите и на членовите во судството им е забрането да вршат било каква професионална или платена активност. Исклучоци се образовните, истражувачките, научните, литературните или уметничките активности.

38. Различни земји се справуваат со неспојливите активности со различни ефекти и со различни постапки (даден е краток извадок како дополнение), иако во секој случај, општа цел е да се избегне подигнување на непремостливи бариери помеѓу судиите и општеството.

39. ССЕС смета дека правилата за професионално поведење треба да бараат од судиите воздржување од активности подобни да го компромитираат угледот на нивната функција и одржување на јавната доверба во судскиот систем, со минимизирање на ризикот од судир на интереси. Во таа смисла, тие би требало да се воздржуваат од било какви дополнителни професионални активности кои би ја ограничиле нивната независност и би ја попречиле нивната непристрасност. Во контекст на тоа, ССЕС ја одобрува одредбата од Европската повелба за статусот на судиите според која слободата на судиите да преземаат активности надвор од нивните судиски овластувања " не можат да бидат ограничени освен доколку тие активности се неспојливи со довербата, непристрасноста или независноста на судијата, или се неспојливи со неговата/нејзината нужна способност да се справи со внимание и во разумен рок со предметите кои се пред него/неа" (став 4.2). Европската повелба исто така го познава правото на судиите да се здружуваат во професионални организации и

⁴ За детална анализа на неспојливоста, да се погледа соопштението од Жан-Пјер Атенонт, презентирани на семинарот организиран од Советот на Европа за статусот на судиите (Букурешт, 19-21 март 1997) и соопштението на Пјер Корну, презентирани на семинарот организиран од Советот на Европа за статусот на судиите (Кишињев, 18-19 септември 1997).

правото на изразување (став 1.7) со цел да избегне "прекумерна строгост" која би можела да изгради бариери помеѓу општеството и судиите (став 4.3). Меѓутоа, суштествено е судиите да продолжат да го посветуваат најголемиот дел од своето работно време на нивната улога на судии, вклучувајќи ги тука и придружните активности, а да не бидат доведени во искушение да посветуваат прекумерно внимание на вонсудски активности. Евидентно е дека постои висок ризик, прекумерно внимание да се посветува на ваквите активности, ако истите се наградувани. Прецизната линија помеѓу тоа што е дозволено, а што не е дозволено, може да варира од земја до земја. Тука, улогата на такво тело или лице кое се препорачува во став 29 погоре, би можела да биде од големо значење.

д. Непристрасноста и односите на судиите со медиумите

40. Општ тренд е зголеменото медиумско внимание насочено кон судството, особено во сферата на кривичното право и тоа во одредени западноевропски земји. Имајќи ги предвид врските кои можат да се создадат помеѓу судиите и медиумите, постои опасност поведението на судиите да биде под влијание на новинарите. ССЕС посочува дека во Мислењето Бр. 1 (2001) е наведено следново: иако слободата на печатот е многу важно начело, судските процеси треба да бидат заштитени од несоодветно надворешно влијание. Соодветно, судиите треба да покажат предострожност во нивните релации со печатот и да бидат способни да ја сочувваат својата независност и непристрасност, внимавајќи да не бидат злоупотребени во односите со новинарите и воздржувајќи се од било какви непотврдени коментари за предметите кои ги водат. Правото на јавноста на информирање е основно начело кое произлегува од Членот 10 на Европската конвенција за човекови права. Тоа подразбира дека судијата одговара на легитимните очекувања на граѓаните со јасно мотивирани одлуки. Судиите би требало да бидат слободни да подготват резиме или извештај во кои на јавноста ќе и ги објаснат битната содржина и значењето на своите пресуди. Освен тоа, на судиите во земјите во кои тие се вклучени во кривичната истрага, им се советува да ги усогласат неопходните ограничувања поврзани со предметите кои ги водат, со правото на информација. Само под вакви услови, судиите можат целосно да ја исполнуваат својата функција без страв од медиумски притисок. ССЕС во одредени земји, забележа постоечка пракса на избор на судија со одговорност за комуникација или на портпарол кој ќе комуницира со печатот на теми од интерес за јавноста.

2°) Како треба да се формулираат стандардите на однесување?

41. Континенталната судска традиција силно ја поддржува идејата за кодификација. Неколку земји веќе воспоставија правила на поведение во јавниот сектор (полиција), во регулирани професии (адвокати, доктори) и во приватниот сектор (печат). Неодамна беа воведени етички кодекси за судиите, особено во источноевропските земји, кои го следеа примерот на САД.

42. Најстариот кодекс е италијанскиот "Етички кодекс", усвоен на 7 мај 1994 година од страна на Италијанското здружение на судии, професионална судиска организација. Зборот "кодекс" е несоодветен, бидејќи истиот се состои од 14 члена кои го покриваат однесувањето на судиите (вклучително и претседателите на судовите) во целост и ги вклучува јавните обвинители⁵. Јасно е дека кодексот не содржи дисциплински или кривични правила, но е саморегулаторен инструмент кој произлегува од самото судство. Членот 1 го содржи општото начело: "Во општествениот живот, судијата мора да се однесува со дигнитет и соодветно поведење и да внимава на јавниот интерес. Во рамките на својата функција и во секоја професионална активност треба да биде инспириран од вредностите како што се лична незаинтересираност, независност и непристрасност".

43. Други земји, како што се Естонија, Литванија, Украина, Молдавија, Словенија, Чешката Република и Словачка имаат "Судски етички кодекс" или "Начела на поведење" усвоени од собранија на судии и одвоени од дисциплинските правила.

44. Кодексот на поведење нуди важни предности: прво, им помага на судиите да ги разрешат прашањата сврзани со професионалната етика, давајќи им автономност во одлучувањето и гарантирајќи им ја независноста од други органи. Второ, ја информира јавноста за стандардите на поведење кои се очекуваат од судиите. Трето, придонесува за јакнењето на довербата на јавноста дека правдата се спроведува независно и непристрасно.

45. Меѓутоа, ССЕС посочува дека независноста и непристрасноста не можат да бидат заштитени само со начелата на поведење, исто така учество треба да земат и бројни статутарни и процедурални правила. Стандардите на професионално однесување се различни од статутарните и дисциплинските правила. Тие ја изразуваат способноста на професијата да ја одразува својата функција во вредности кои се преклопуваат со јавните очекувања. Тоа се саморегулаторни стандарди кои признаваат дека примената на законот не е механичка работа, туку вклучува реална дискрециска власт и го поставува судијата во позиција да одговара самиот на себе и на граѓаните.

46. Кодексите на професионално однесување исто така создаваат и бројни проблеми. На пример, оставаат впечаток дека ги содржат сите правила и дека се што не е забрането мора да биде дозволено. Имаат тенденција да ги поедноставуваат состојбите и на крајот, создаваат впечаток дека стандардите на однесување се фиксирани за одреден временски период, додека фактички тие постојано се развиваат. ССЕС посочува дека е

⁵ Ги покрива односите со лица, компетентноста, користењето на јавни ресурси, користењето на професионални информации, односите со печатот, членство во здруженија, непристрасноста и независноста, обврската за коректно однесување со соработниците, поведението во канцеларија и надвор и должностите на претседателот на судот.

пожелно да се подготви и да се зборува за "изјава или извештај за стандарди на професионално однесување", а не за кодекс.

47. ССЕС смета дека во секоја земја треба да биде охрабрена подготовката на вакви изјави, дури и кога истите не се единствен начин на ширење на правила на професионално поведење, бидејќи:

- треба да се спроведе соодветна основна и континуирана обука за подготовка и ширење на правилата на професионално поведење⁶;
- во Земјите каде постојат, судиските инспекторати, врз основа на нивното набљудување на однесувањето на судиите, би можеле да придонесат за развој на етичкото размислување; нивните погледи би можеле да се запознаат преку годишни извештаи;
- преку своите одлуки, независниот орган опишан во Европската повелба за статусот на судиите, доколку е вклучен во дисциплинската постапка, ги скицира должностите и обврските на судиите; доколку овие одлуки се објавени во соодветна форма, свеста за вредностите на кои се засновани, може да биде ефективно подигната;
- би можеле да се востановат групи на повисоко ниво, кои ќе се состојат од претставници со различни интереси, вклучени во спроведувањето на правдата, а кои ќе разгледуваат етички теми и ќе ги дистрибуираат своите заклучоци;
- професионалните здруженија треба да дејствуваат како форуми за дискусија на теми кои се однесуваат на судиската одговорност и деонтологијата; тие треба да обезбедат широка дистрибуција на правилата на однесување во судиските кругови.

48. ССЕС би сакал да истакне дека со цел да се обезбеди неопходната заштита на судската независност, секоја изјава за стандардите за професионално поведење треба да се темели на две основни начела:

i) Прво, треба да се именуваат основните начела на професионално поведење. Треба да се препознае општата неможност да се состави комплетен список на определени активности кои се забранети за судијата; воспоставените начела треба да користат како саморегулаторни инструменти за судиите т.е. да бидат општи начела кои ќе ги водат нивните активности. Понатаму, иако постои преклопување, начелата на поведење треба да останат независни од дисциплинските правила кои се применуваат на судиите во смисла што пропустот на некое од тие начела

⁶ Во резимето на својот извештај, кој следеше после првиот состанок на Лисабонската мрежа, Даниел Лудет истакна дека обуката би требала да понуди врска и да ги охрабри судиите во дискусиите за професионалната практика и етичките начела врз кои треба да се темелат (да се погледа Обука на судиите и обвинителите за работи кои се поврзани со професионалните обврски и етиката. Прва средба на членовите на мрежата за размена на информации за обуката на судии и обвинители, објавено од страна на Советот на Европа).

самото по себе не би требало да претставува дисциплински прекршок, или граѓански или кривичен прекршок;

ii) Второ, начелата на професионално поведение треба да бидат донесени од страна на самите судии. Тие би требало да бидат саморегулаторни инструменти кои потекнуваат од самото судство и му овозможуваат на судскиот орган да се стекне со легитимитет работејќи во рамките на општо прифатени етички стандарди. Треба да биде организирана широка консултација, во рамките на лицето или телото наведено во став 29, кое исто така би требало да биде одговорно и за објаснување и толкување на декларацијата за стандардите за професионално однесување.

3°) Заклучоци за стандардите на поведение

49. ССЕС е на мислење дека:

- i) во своите активности, судиите би требало да бидат водени од начелата на професионално поведение,
- ii) ваквите принципи би требало да им понудат на судиите водичи за постапување и со тоа да им овозможат да ги надминат тешкотиите со кои се соочуваат од аспект на нивната независност и непристрасност,
- iii) наведените начела треба да бидат донесени од самите судии и да бидат целосно одвоени од судскиот дисциплински систем,
- iv) пожелно е во секоја земја, во рамките на судството, да се воспостават едно или повеќе тела или лица, кои ќе ги советуваат судиите кога наидуваат на проблем поврзан со професионалната етика или со компатибилноста на несудските активности со нивниот статус.

50. Во однос на начелата на поведение за секој судија, ССЕС е на мислење дека:

- i) секој одделен судија би требало да стори се за да ја одржува судската независност на институционално и на лично ниво,
- ii) судиите би требало да се однесуваат со интегритет во судот и во приватниот живот,
- iii) тие би требало во секое време да користат пристап кој е, и изгледа непристрасно,
- iv) тие треба да ја вршат својата должност без протекционизам и без фактичка или појавна предрасуда или пристрасност,
- v) нивните одлуки треба да бидат донесувани земајќи ги предвид сите битни докази за примена на важечките законски одредби и исклучувајќи ги сите неважни докази,
- vi) тие би требало да водат сметка за сите лица кои учествуваат во судската постапка или се засегнати со истата,
- vii) тие би требало да ја вршат својата должност со еднаква почит и третман на странките, со избегнување на секаква пристрасност и дискриминација, со одржување на рамнотежа помеѓу странките, обезбедувајќи за секоја од нив фер судење,

- viii) судиите треба да покажат предострожност во нивните релации со печатот и да бидат способни да ја сочуваат својата независност и непристрасност, внимавајќи да не бидат злоупотребени во односите со новинарите и воздржувајќи се од било какви непотврдени коментари за предметите кои ги водат,
- ix) тие би требало да одржуваат висок степен на професионална компетентност,
- x) тие би требало да поседуваат висок степен на професионална свест и навремено да ги донесуваат своите пресуди,
- xi) тие би требало да посветуваат најголем дел од своето работно време на судиската функција, вклучително и придружните активности,
- xii) тие би требало да се воздржуваат од секаква политичка активност која би можела да ја компромитира нивната независност и да ја наруши сликата за непристрасноста.

Б. КРИВИЧНА, ГРАЃАНСКА И ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ НА СУДИИТЕ

4°) Каква кривична, граѓанска и дисциплинска одговорност би требало да се применува на судиите?

51. Последица на власта и довербата доделени на судиите од страна на општеството, е потребата од постоење на инструмент кој ќе ги одржува судиите одговорни и ќе овозможи дури и нивно отстранување од службата во случаи на грешки во однесувањето, толку големи што ја оправдуваат таквата мерка. Потребата за внимателно препознавање на ваквата одговорност произлегува од потребата да се заштитат судската независност и слободата од несоодветен притисок. Спротивно на ваквата заднина, ССЕС ги разгледува наизменично темите поврзани со кривичната, граѓанската и дисциплинската одговорност. Во практика, најважна е потенцијалната дисциплинска одговорност на судиите.

а. Кривична одговорност

52. Судиите кои во вршењето на својата функција ќе сторат дело кое под било кои околности се смета за кривично дело (пр. примање поткуп), не можат да се повикаат на имунитет како во обичните кривични процеси. Одговорите на прашалникот покажуваат дека во одредени земји дури и добронамерни судиски пропусти можат да претставуваат кривично дело. Оттука, во Шведска и во Австрија судиите (кои се асимилирани во другите јавни функционери) можат да бидат казнети (пр. парично) во одредени случаи на голем степен на небрежност (пр. затворање или предолго чување во затвор на некое лице).

53. И покрај тоа, иако сегашната практика не ја исклучува целосно кривичната одговорност на судиите за ненамерен пропуст во вршењето на нивните функции, ССЕС не го смета за општо прифатливо воведувањето на ваква одговорност и не смета дека истото треба да биде охрабрено. Судијата не би требало да работи под закана со финансиска казна, уште

помалку затворска казна; постоењето на истите би можело потсвесно да влијае на неговата пресуда.

54. Во некои европски земји станаа вообичаени вознемирувачки кривични гонења на судиите од незадоволни парничари. ССЕС смета дека во оние земји во кои кривичната истрага или постапка може да почне на барање на приватно лице, мора да постои механизам за спречување или прекинување на ваквата истрага или постапка, кога нема соодветни докази кои укажуваат на постоење на кривична одговорност на судијата поврзано со наводното неправилно вршење на неговата функција.

б. Граѓанска одговорност

55. Размислувања слични на оние наведени во став 53 се однесуваат на наметнувањето на лична граѓанска одговорност на судиите за последиците од погрешно одлучување или за други пропусти (пр. одолговлекување на постапката). Како општо начело, судијата лично би требало да ужива апсолутна слобода од одговорноста во однос на обвинувањата кои се насочени директно кон него, а се однесуваат на вршење на функцијата со добра верба. Судиските грешки, без оглед на тоа дали се поврзани со примена на материјалното или процесното право или со оценката на доказите, би требало да се расчистуваат преку жалба; другите судиски пропусти кои не можат да се исправат на овој начин (вклучително и прекумерните одлагања), би требало да доведат најмногу, до тужба на незадоволниот парничар против државата. Тоа што државата може, во одредени околности, согласно Европската Конвенција за човекови права, да биде одговорна да го обештети парничарот, е друга тема на која ова мислење не се осврнува.

56. Меѓутоа, постојат европски земји во кои судијата може да навлече на себе граѓанска одговорност за тешки грешки во одлучувањето или други големи пропусти⁷, особено на ниво на државата, и тоа откако незадоволниот парничар се здобил со право на надомест од државата. Оттука на пример, во Чешката Република, државата може да се смета за одговорна за штета причинета со незаконска одлука на судијата или погрешно судиско постапување, но таа може да бара одштета од судијата доколку и откако грешката ќе се утврди со кривична или дисциплинска постапка. Во Италија, државата може под одредени околности, да бара надомест од судијата за кој е утврдено дека е одговорен за намерна измама или за голем степен на небрежност, што во последниот случај е предмет на потенцијално ограничување на одговорноста.

57. Европската повелба за статусот на судии наметнува размислување за можноста од прибегнување кон постапки од оваа природа, споменати во став 5.2 од нејзиниот текст - со обезбедување дека претходно треба да биде добиена согласност од независен орган со значаен удел на судии, како што е оној наведен во став 43 од Мислењето Бр. 1 (2001) на ССЕС. Коментарот

⁷ Главно затоа што државата е одговорна за одолговлекувањето, што значи дека секој одделен судија е и виновен. ССЕС го повторува она што е повторено во став 27 погоре.

на Повелбата, во ставот 5.2 ја истакнува потребата за ограничување на граѓанската одговорност на судиите на (а) надомест на државата за (б) "голема и непростлива небрежност" која ќе се утврди во (в) правна постапка, и барање на (г) претходна согласност од независно тело. ССЕС ги одобрува сите овие точки и оди понатаму. Примената на концепти, како што се голема и непростлива небрежност, е секогаш тешка. Доколку постои можност државата да бара одштета, тогаш судијата ќе биде повеќе загрижен кога ќе биде подигнато обвинение против државата. ССЕС заклучува дека во однос на вршењето на судиската функција, не е соодветно, заради значењето на вршењето на судската функција, судијата да биде изложен на лична одговорност, дури и преку надомест на државата, освен во случај на намерна грешка.

ц. Дисциплинска одговорност

58. Сите правни системи имаат потреба од одредена форма на дисциплински систем, иако е очигледно, од одговорите дадени на прашалникот од страна на различни земји, дека потребата подиректно се чувствува во одредени земји членки во однос на други. Во врска со тоа, постои основна разлика помеѓу земјите со комонвелтско право, со судии на пониско ниво избрани од редот на искусни практичари, и земјите со граѓанско право, со судии на повисоко ниво и во просек, помлади.

59. Прашањата кои произлегуваат се следниве:

- i) Какво е тоа поведение кое прави судијата да подлежи на дисциплинска постапка?
- ii) Од кого и како треба да отпочнат овие постапки?
- iii) Од кого и како треба тие да бидат определени?
- iv) Кои санкции треба да бидат применети за грешките утврдени во дисциплинската постапка?

60. Во однос на прашањето (i), првата точка која ССЕС ја истакнува (повторувајќи ја суштината наведена порано во ова мислење) е дека е погрешно да се доведуваат во врска прекршувањата на соодветните професионални стандарди со грешките во поведение, давајќи им поголемо значење на дисциплинските санкции. Професионалните стандарди, кои се предмет на првиот дел од ова мислење, ја презентираат најдобрата практика која судиите треба како цел да ја развиваат и кон која треба да се стремат. Тоа би го обесхрабрило идниот развој на ваквите стандарди и би довел до погрешно разбирање на нивната цел, изедначувајќи ги со грешките во поведението, кои го оправдуваат водењето на дисциплинска постапка. Со цел да се оправдаат дисциплинските постапки, грешките во поведението треба да бидат тешки и флагрантни, на начин кој не може да биде едноставен, бидејќи има пропуст во следењето на професионалните стандарди дадени во водичите, како што се оние дискутирани во првиот дел на ова мислење⁸.

⁸ Од тие причини, Работната група на ССЕС за време и после состанокот со претставникот за човекови права на ОН, одржан на 18.06.2002 година, го истакна својот

61. Ова не значи дека прекршувањата на професионалните стандарди наведени во ова мислење не се од значајна важност таму каде што има грешки во поведението доволни да оправдаат и да бараат дисциплинска санкција. Некои од одговорите на прашалникот го признаваат ова експлицитно: на пр. професионалните стандарди се опишани како поседување на "одреден орган" во дисциплинските постапки во Литванија и како создавање на начин на "помагање на судијата кој ја води дисциплинската постапка преку истакнување на одредбите од законот за судиите" во Естонија. Тие исто така се користат во дисциплинските постапки во Молдавија. (Од друга страна, одговорите на Украина и Словачка негираат поврзаност помеѓу двете).

62. Во некои земји воспоставени се одвоени системи кои се обидуваат да ги регулираат или применуваат професионалните стандарди. Во Словенија, пропустот во применувањето на ваквите стандарди може да повлече санкција пред "Судот на честа" во рамките на Здружението на Судиите, а не пред судското дисциплинско тело. Во Чешката Република, во особено тешки ситуации на непочитување на правилата на професионално поведење, судијата може да биде исклучен од "Судиската унија" што е извор на овие начела.

63. Втората точка која ССЕС ја истакнува се однесува на тоа што секоја земја треба со закон да специфицира кое поведење ќе повлече дисциплинска активност. ССЕС забележува дека во одредени земји се прават обиди детално да се специфицираат сите поведенија кои можат да бидат основа за дисциплинска постапка која ќе резултира со одредена форма на санкција. Оттука, Турскиот закон за судии и обвинители специфицира градација на престапи (вклучително и на пр. отсуството од работа без оправдание без оглед на времетраењето) кои се совпаѓаат со градациите на санкциите, движејќи се од предупредување, преку обвинување (т.е. укор), различни последици врз унапредувањето до преместување и на крајот, разрешување. Слично, законот во Словенија од 2002 година настојува да го примени општото начело "nulla poena sine lege" преку специфицирање на 27 категории на дисциплински прекршок. Забележливо е во сите обиди дека, условно, сите тие користат општи формулации кои покренуваат прашања за пресудата и за степенот на прекршок. ССЕС не смета дека е неопходно (било преку начелото "nulla poena sine lege", било преку друга основа) или дури и можно да се бара прецизна спецификација или детални термини на Европско ниво за природата на сите грешки во поведението кои водат кон дисциплински постапки и санкции. Суштината на дисциплинските постапки лежи во поведење суштински спротивно на очекуваното од професионалното лице кое наводно направило грешки во поведението.

суштински позитивен став за Бангалорскиот кодекс во презентираниот нацрт, несогласувајќи се со директната поврзаност помеѓу начелата на поведење кои тој ги содржи и предметите на жалба и дисциплина (да се погледа став 2 (iii) Апендикс V, doc. ССЈЕ-GT(2002)7): да се погледаат коментарите бр.1 (2002) на ССЕС-ГТ за Бангалорскиот нацрт.

64. На прв поглед, изгледа дека начелото VI.2 од Препораката Бр. Р (94) 12 сугерира прецизни основи за дисциплински постапки кои ќе "бидат однапред дефинирани" со "прецизни законски термини". ССЕС целосно прифаќа дека причините за дисциплинската активност треба прецизно да бидат наведени, како кога е предложена, така и кога е одредена. Но, како што вели, не го смета за неопходно или дури и го смета за невозможно, барањето на Европско ниво, претходно да се дефинираат сите потенцијални причини со други термини поинакви од општите формулации усвоени во повеќето европски земји. Во таа смисла, ССЕС заклучи дека целта наведена во став 60 в) на Мислењето Бр. 1 (2001) не може да биде остварена на Европско ниво.

65. Меѓутоа пожелно е, од страна на индивидуалните Земји Членки, со закон да се дефинираат, прецизните причини за дисциплинска активност, како што препорачува Препораката Бр. Р (94) 12. Засега, основите за дисциплинска активност се вообичаено наведени со многу општи термини.

66. ССЕС понатаму го разгледува прашањето (ii): од кого и како треба да бидат отпочнати дисциплинските постапки? Во некои земји дисциплинските постапки се водат од страна на Министерството за Правда, во други тие се иницирани од или во сојуз со одредени судии или совети на судии или обвинители, како што е Првиот претседател на Апелациониот суд во Франција или Јавниот обвинител на Италија. Во Англија иницијатор е Лордот Канцелар, но тој дава согласност да отпочне дисциплинска постапка заедно со Лордот Претседател на Високиот суд.

67. Важно прашање е што доколку се преземат чекори од страна на лица кои се наводно жртви на судиска професионална грешка. Ваквите лица мораат да имаат право да поднесат жалба до лицето или телото одговорно за отпочнување на дисциплинската активност. Но, тие немаат право да отпочнат или да инсистираат на дисциплинска активност. Мора да има филтер, бидејќи инаку, судиите би можеле често да се соочуваат со дисциплински постапки поведени на барање на разочаран парничар.

68. ССЕС смета дека дејствијата кои водат до отпочнување на дисциплинска постапка треба да бидат повеќе формализирани. Тој предлага земјите да размислуваат за воведување на специфично тело или лице со одговорност за примање на жалби, за да се добие претстава за засегнатиот судија и за да се одлучи дали има доволно основи за да се отпочне дисциплинска активност против судијата, во кој случај предметот ќе се проследи до дисциплинскиот орган.

69. Следното прашање (iii) е: од кого и како треба да бидат определени дисциплинските постапки? Цел оддел од Општите начела на ОН е посветен на дисциплината, суспензијата и отстранувањето. Членот 17 го признава "правото на судијата за фер сослушување". Во член 19, "сите дисциплински (...) постапки ќе бидат определени во согласност со воспоставените стандарди на судско поведение". На крајот, член 20 го воспоставува начелото дека "одлуките во дисциплинската постапка или постапката за суспензија или отстранување треба да бидат предмет на

независно преиспитување". На Европско ниво, обезбеден е водич во Начелото VI од Препораката Бр. Р (94) 12, кој препорачува дисциплинските мерки да се донесуваат од страна на "специјално надлежно тело кое како задача ќе има примена на дисциплински санкции и мерки со кои не се занимава судот и чии одлуки ќе бидат контролирани од страна на повисок судски орган или кое е самото повисок судски орган, а судиите во оваа смисла треба во најмала мерка да добијат заштита соодветна на таа наведена во членот 6.1 на Конвенцијата за човекови права. Понатаму, ССЕС истакнува дека дисциплинските мерки ги вклучуваат сите мерки кои неповолно го засегаат статусот на судијата и неговата кариера, вклучувајќи го преместувањето, губењето право на унапредување или плата.

70. Одговорите на прашалникот покажуваат дека, во одредени земји, дисциплината се обезбедува од страна на судови специјализирани за предмети од овој тип: Дисциплинска комисија на Врховниот суд (Естонија, Словенија - каде што е претставено секое ниво). Во Украина постои Комисија составена од судии од истото ниво како и засегнатиот судија. Во Словачка постојат две комисииски нивоа, едно од три судии, а второто од пет судии на Врховниот суд. Во Литванија постои комисија на судии од различни нивоа на општа јурисдикција и административни судови. Во некои земји, одлуката се донесува од страна на Судски совет, кој има улога на дисциплински суд (Молдавија, Франција, Португалија)⁹.

71. ССЕС веќе го изрази својот став дека дисциплинските постапки против било кој судија треба да бидат водени од страна на независен орган (или "трибунал") кој ќе води постапка која целосно го гарантира правото на одбрана - да се погледне став 60 (б) од Мислењето Бр. 1 (2001) на ССЕС за стандардите кои се однесуваат на независноста на судството и неменливоста на судиите. Исто така, смета дека телото за назначување или избор на ваков трибунал би требало да биде независно тело (со учество на судии демократски избрани од страна на други судии) кое, како што ССЕС истакнува во ставот 46 од неговото прво Мислење, би требало да биде одговорно за назначување на судиите. Ова во никој случај не го исклучува учеството на лица кои не се судии како членови во дисциплинскиот трибунал (со што се избегнува ризикот од затворање во едно тело), при што секогаш се внимава овие лица да не се членови на законодавството, владата или управата.

72. Во некои земји, иницијално дисциплинско тело е највисокото судско тело (Врховниот суд). ССЕС смета дека дисциплинската постапка во

⁹ Во Англија, Лорд канцеларот е одговорен за отпочнување и одлучување во дисциплинска постапка. По договор, дисциплинската постапка отпочнува само со учество на Лордот претседател на Високиот суд, а потоа (освен кога засегнатиот судија се отажува од тоа) се назначува друг судија од соодветното ниво, номиниран од страна на Министерот за правда, за да ги истражи фактите и да поднесе извештај со препорака. Доколку Лордот претседател на Високиот суд се согласува, Лорд канцеларот може да поднесе извештај пред Парламентот (во случај на судија од повисоко ниво) или да го премести судијата од пониско ниво или да поведе или да овласти друг кој ќе поведе дисциплинска постапка.

секоја земја, треба да биде уредена така што да овозможи жалба од иницијалното дисциплинско тело (без оглед дали станува збор за орган, трибунал или суд) до судот.

73. Последното прашање (iv) е: Кои санкции треба да бидат применети за грешките востановени со дисциплинската постапка? Одоговорите на прашалникот се карактеризираат со широка разноликост, одразувајќи ги без сомнение разните правни системи и потреби. Во системите со комонвелтско право, со мало, хомогено судство составено од постари и искусни практичари, единствената формална санкција која се покажа за потребна (а потоа само како резерва) е екстремната мерка на отстранување, а многу ефикасни можат да бидат и неформалните предупредувања или контакти. Во други земји, со многу хетерогено и во одредени случаи помалку искусно судство, за посоодветна се смета градацијата на формално изразени санкции, понекогаш вклучувајќи и парична казна.

74. Европската повелба за статусот на судиите (Член 5.1) гласи: "Скалата на санкции кои можат да бидат применети е наведена во статутот и мора да подлежи на начелото на пропорционалност". Некои примери на можни санкции се сретнуваат во Препораката Бр. Р (94) 12 (Начелото VI.1). ССЕС ја истакнува потребата секое законодавство да ги идентификува санкциите дозволени во рамките на сопствениот дисциплински систем и таквите санкции начелно и во праксата да бидат пропорционални. Но, истиот не смета дека може или дека би требало да се направи дефинитивен список на Европско ниво.

5⁰) Заклучоци за одговорноста

75. Во однос на кривичната одговорност, ССЕС смета дека:

- i) судиите треба да бидат кривично одговорни во редовна постапка за дела сторени надвор од судиската служба;
- ii) кривичната одговорност не би требало да се однесува на судии кои сториле ненамерни пропусти во вршењето на својата функција.

76. Во однос на граѓанската одговорност, ССЕС земајќи го предвид начелото на независност, смета дека:

- i) правните лекови за судиските грешки (без оглед дали станува збор за повреда на материјалното или процедурално право) треба да се засноваат на соодветен систем на жалби (без оглед дали има или нема одобрение од судот);
- ii) секој правен лек за други пропусти во правораздавањето (вклучително на пр. одолговлекување на постапките) може да биде насочен само против државата;
- iii) несоодветно е судијата да биде изложен, од аспект на значењето на вршењето на судиската функција, на лична одговорност, дури

и со надомест на штета од државата, освен во случај на намерна грешка.

77. Во однос на дисциплинската одговорност, ССЕС смета дека:

- i) во секоја земја со статут или фундаментална повелба применлива за судиите, треба да се дефинираат колку што е можно попрецизно пропустите кои можат да бидат предмет на дисциплински санкции, како и постапките кои треба да се следат;
- ii) во однос на водењето на дисциплинската постапка, земјите треба да размислат за воведување на специфично тело или лице со одговорност да прима жалби, да прима одговори на жалби од судиите и по сопствено убедување да одлучува дали има доволна основа за да се отпочне ваква постапка;
- iii) секоја отпочната дисциплинска постапка треба да биде определена од страна на независен орган или трибунал кој ќе води постапка која гарантира целосно право на одбрана;
- iv) кога ваквиот авторитет или трибунал не е суд, тогаш неговите членови треба да бидат назначувани од страна на независен орган (со значајно учество на судии, демократски избрани од други судии), што е наведено во став 46 на Мислењето Бр. 1 (2001) на ССЕС;
- v) дисциплинските постапки во секоја земја треба да бидат уредени така што ќе обезбедат предлог од иницијалното дисциплинско тело (без оглед дали е орган, трибунал или суд) до судот;
- vi) санкциите кои му се на располагање на ваквиот орган во случај на докажано погрешно поведение треба да бидат дефинирани, колку што е можно со поодредени термини, со статутот или фундаменталната повелба на судиите и треба да бидат применувани на пропорционален начин.

Д О П О Л Н Е Н И Е

**РЕЗИМЕ НА ОДГВОРИТЕ НА ПРАШАЛНИКОТ ЗА
ПОВЕДЕНИЕТО, ЕТИКАТА И ОДГОВОРНОСТА НА СУДИИТЕ**

	Кои се обврските на судиите?				
	Извор	Датум	Во однос на законот	Во однос на функцијата	Лични квалитети
АНДОРА	Закон за правда	1993		Професионална тајна	Обврзан да постапува со воздржаност
АЗЕРБЕЈЏАН			Верно на законот	Чесност, објективност, некоруптивност	
БЕЛГИЈА	Судски кодекс	1967, во 1999 е донесен Закон за реформа на системот, но договорот за примена никогаш не беше усвоен и сега парламентот бара законот да се укине	Обврска да решава, под закана да не го прекршува законот	Обврска утврдена со Уставот да ги дава образложено причините за своите одлуки, да постапува со предметите во разумен рок	
КИПАР	Закон за судови		Заклетва за верност кон Републиката и Уставот	Судиска заклетва да ги извршува должностите без фаворизирање, без да се поведе под влијание, да не биде пристрасен	
РЕПУБЛИКА ЧЕШКА	Нов закон за судови и судии	Стапи на сила на 1 април 2002	Мора да го толкува законот најдобро што може според знаењето и убедувањето	Непристрасност, разумен рок, верност кон извршување на обврските, да не прави ништо што би можело да го компромитира угледот на судскиот систем и довербата во истиот	Нема право на штрајк, нема право да учествува во јавни демонстрации, да биде без предрасуди, да не биде член на политичка партија
ЕСТОНИЈА	Закон за статусот на судиите	Беше дискутирано за нов закон во 2002			
ФИНСКА	Устав, заклетва, Законик за постапка, Закон за државни		Го почитува законот	Непристрасност, ефикасност, разумен рок, дискретност	Да се однесува во согласност со службата

	службеници				
ФРАНЦИЈА			Од судиите се бара да судат дури и кога законот молчи, под закана да не го прекршуваат законот	Да не се наруши начелото на дискреција, воздржаност, нема право на штрајк	Да се воздржува од политичко определување, и од непријателски однос кон власта
ГЕРМАНИЈА	Германски закон за судство			Начело на изразување на погледите, чување на тајна, некомпромитирање на довербата во независноста на судскиот систем и неговата работа	...и надвор од неговите должности
ИСЛАНД	Устав и Европски закон за судство	1998		Мора да ги врши своите должности со целосна независност, без да потпадне под влијание на друг авторитет, и во разумен рок	Мора да го одржува нивото на знаење и да биде внимателен кон вонсудските активности
ИРСКА	Заклетва пропишана со Уставот	1937	Одговара на Уставот и Законот	Ги врши своите должности како посветен судија, најдобро што може, без страв или пристрасност	
ИТАЛИЈА	Закон за дисциплина на судиите	1946			
ЈАПОНИЈА	Устав, Закон за судска организација	1947 (двата)	Одговара на Уставот и Законот	Независност во вршењето на функцијата, совесност, непристрасност и правичност	Барање да се посвети на должноста и чувањето тајна; мора да се воздржува од секакво поведение кое буди сомневање во

					неговиот интегритет
ЛИХТЕНШТАЈН	Устав, Закон за судска организација	1921 и 1922, сега се испитува Белешката за судството	Обврски утврдени со законот за државни службеници од 1938		
ЛИТВАНИЈА	Закон за судовите	2002	Одговара на Уставот и Законот	Ги задоволува барањата од судската етика, непристрасноста, ги решава предметите во разумен рок, изземање	
ЛУКСЕМБУРГ	Нема закон кој ги дефинира обврските на судиите				
МАЛТА	Прва заклетва за верност пред Претседателот пропишана во Уставот, Втора заклетва пред Законикот за судска организација и постапка		Суди во согласност со законот и малтешките обичаи, во чест на Господ и Малтешката Република	Дејствува чесно и правично, не комуницира и не ги советува странките освен јавно, во суд или со дозвола на претседателот, обезбедува причини за своите одлуки, образложува за доцнење на неговите одлуки	
МОЛДАВИЈА	Закон за статусот на судството		Строго почитување на законот во интерес на правдата и заштита на личните слободи	Ги чува честа и угледот на граѓаните, високата култура на судството, непристрасен е и хуман, не ја дискредитира правдата, не ги компромитира честа и	

				угледот на судството, не дава основи за сомневање во неговата објективност	
ХОЛАНДИЈА	Член 29 од "Законот за организација на судството"	1827	Тие ќе бидат верни на кралот, тие ќе го бранат и почитуваат Уставот	Функцијата ја врши непристрасно, чесно и совесно	
НОРВЕШКА	Устав, Заклетва за верност кон Уставот и Кралот, Закон за судови			Мора писмено да потврди дека совесно ќе ја врши должноста	
ПОЛСКА	Устав, закони, кодекси и правила на постапка -заклетва пред Претседателот, внатрешни одредби на судовите	Закони од 1984, 1995 и 1997, изменети и дополнети во октомври 2001	Верност кон нацијата, чувари на законот	Прецизно исполнување на обврските поврзани со работата, верен кон заклетвата, непристрасност, углед и чест правораздавањето, дискретен	Обврска да го декларира имотот и изворите на приходи, да избегнува конфликт на интереси
ПОРТУГАЛИЈА	Статусот на судиите			Вообичаени должности за сите јавни функции, воздржаност, мора да носи тога	Мора да живее во местото во кое работи; судиите од пониските судови не смеат да отсутнуваат од местото освен за викенди и одмори, другите судии не смеат да бидат отсутни три последователни дена и не повеќе од 10 дена во годината, најавено на судското тело; политичките

					активности се забранети
РОМАНИЈА	Член 24 од Уставот, Членови 82-87 од Законот за судска организација 92/92	1991 1992	Заклетва за верност кон Уставот и законот	Не смее да прави ништо што ќе го компромитира угледот на професијата	Да не прават ништо што ќе го компромитира личниот интегритет
РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА	Закон за судиите и поротниците	2000		Непристрасност, разумен рок, верност во вршењето на должностите, не смее да прави ништо што ќе го компромитира угледот на судскиот систем и довербата во истиот, мора да одбива подароци, да не биде под влијание на врски, вклучително и со медиумите	Да имаат возраст од 30 години, да завршиле правен факултет, да бидат способни да ја вршат функцијата, особено од здравствен аспект и во однос на интегритетот, да живеат постојано во Словачка, да поминале низ изборна постапка
СЛОВЕНИЈА	Закон за судска служба	1994, 1996 и 1998		Во професионалниот живот се однесува така што не ја доведува во прашање неговата непристрасност, независност или угледот на судскиот систем	Во изразувањето на личните слободи и права, судијата секогаш треба да ја зема предвид должноста да ја штити независноста и непристрасноста на правдата и не смее да го компромитира нејзиниот углед
ШВЕДСКА	Устав, кодекси на постапка (заклетва) и Закон за јавна служба		Мора да го почитуваат законот и да не манипулираат со него	Чесен и достоин судија: непристрасен, најдобро што може да ја спроведува правдата, да не биде	

				вклучен во корупција или лично, семејно или пријателски пристрасен, да не наоѓа вина во невиноста и обратно, да биде дискретен	
ШВАЈЦАРИЈА					
ТУРЦИЈА	Устав и Закон за судиите и јавните обвинители	Двата во 1982	Верност кон Уставот, кон законот и неговите одредби	Да ја заштитува независноста, дури и кога е поврзан со министерството во нивните управувачки должности	Нема официјални функции, освен оние пропишани со закон
УКРАИНА	Закон за статусот на судиите		Верност кон законот и Уставот, објективност, мора да пресудува со целосна совесност	Да биде дисциплиниран кон себе и кон работата во судот; професионална тајна	
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА	Комонвелтско право		Да го применува законот независно и непристрасно	Да го применува законот независно и непристрасно	

	Дали постои кодекс на поведение на судиите?				
	Подготвен од страна на ...	Усвоен од страна на ...	Датум	Обврски	Санкции
АНДОРА	НЕ				
АЗЕРБЕЈЦАН	ДА, подготвен и усвоен од страна на сите судии и Судскиот совет			Исти како одредбите од статутите	Дисциплински постапки
БЕЛГИЈА	НЕ				
КИПАР	НЕ, но постојат стандарди за избор со цел да се обезбеди висок морален квалитет на идниот судија кој бил забележан во неговата практика како правник				
РЕПУБЛИКА ЧЕШКА	ДА и НЕ, но поставени се 7 кратки начела од страна на Здружението на судии (организација во која 50% се судии) и би можеле да прераснат во кодекс	Одобрен од Собранието на судии	2000	Седум начела ги регулираат должностите и поведението на судиите во професионалниот живот	Нема предмети
ЕСТОНИЈА	ДА, Здружение на судии на Естонија	Делегација на Собранието во судискиот акт за усвојување од страна на Судиската конференција	1994	35 основни начела за професионално поведение (совесност и работливост, професионални односи, независност и непристрасност) и ограничување на личните слободи	Нема актуелни санкции, но може да им помогне на судиите во дисциплинските постапки давајќи им значење на одредбите од Законот за судии

				(вонсудски активности, приватни односи)	
ФИНСКА	НЕ				
ФРАНЦИЈА	НЕ				
ГЕРМАНИЈА	НЕ				
ИСЛАНД	НЕ, некои непишани правила				
ИРСКА	НЕ, но извештајот за етиката и професионалното поведение на судиите од 1999 препорачува Комисија за етичко и професионално поведение да подготви кодекс кој ќе им биде даван на сите нови судии кога стапуваат на функција. Ваква комисија се уште не постои. Законот е во фаза на реформирање.				
ИТАЛИЈА	ДА, Национално здружение на судии	Национално здружение на судии со овластување од Владата и законодавството	1994	Углед и коректност во приватниот живот, чувство за јавна должност, непристрасност, независност, внимателност во односите со граѓаните, професионална совест, континуирана обука, постапки за користење на службени средства, професионална тајност,	Пред се е средство за саморегулација. Санкцијата може да биде на располагање доколку прекршокот е покриен од страна на дисциплинските одредби или општиот закон.

				дисциплина во односите со медиумите, немање заштита од конфликти од политички или финансиски интерес, испитување на неговата непристрасност, односи со претпоставените и судскиот персонал	
ЈАПОНИЈА	ДА, стипулирано во одредени закони, иако не постои независен кодекс на поведение				
ЛИХТЕНШТАЈН	НЕ				
ЛИТВАНИЈА	ДА, Национално здружение на судии	Национален конгрес на сите судии	1998	Независност, поведение и должности на судијата, потоа надвор од судиските должности и тн.	НЕ, но авторитет во дисциплински постапки
ЛУКСЕМБУРГ	НЕ, Комисијата која ги испитува прашањата заклучи дека е подобро да се држи до општи напишани правила				
МАЛТА	ДА, подготвен од судството	Сите освен еден судија, презентирани на Претседателот и Комисијата за правосудство, кои го прифатија кодексот со неколку дополненија	2000	28 става го одразуваат договорот за добра практика, потврдувајќи ги вредностите на кои се колнат судиите кога ја преземаат должноста, слика на правда за оние кои се нејзин предмет и кои мораат да бидат ефективно	"Самиот кодекс" е придружен со санкции

				санкционирани, доколку е потребно	
МОЛДАВИЈА	ДА, од страна на ЦСМ	Судиска конференција	2000	Доверливост, коректност, прецизност, карактер, мора да биде трезвен, љубезен, формален, ладнокрвен, толерантен, мора да ислушува, мора да ги санкционира оние кои покажуваат презир кон судот, не смее да дискутира за предметот со други странки освен оние за време на постапката, да ги почитува човековите права, да не врши дискриминација	ДА, дисциплински
ХОЛАНДИЈА	НЕ				
НОРВЕШКА	Нема кодекс и покрај обидот во 1999 од страна на Норвешката судска комисија, кој сега е пред Собранието				
ПОЛСКА	НЕ, но Националниот судски совет е овластен да подготви ваков кодекс и од јули 2001 работи на собирање на начела кои се однесуваат на судиската етика				
ПОРТУГАЛИЈА	НЕ				

РОМАНИЈА	НЕ, но има одредени општи одредби во Законот за организација на судството	Собрание на Романија	1992	<p>Магистратите треба да се воздржуваат од дејствија кои можат да го компромитираат нивниот углед во службата и општеството.</p> <p>На магистратите им е забрането да припаѓаат на политички партии или да бидат ангажирани во јавни активности со политички карактер.</p> <p>Магистратурата е неспојлива со било која друга јавна или приватна служба, освен академска професионална активност.</p> <p>На магистратите им е забрането да вршат трговски активности, да учествуваат во посредништво, граѓански компании или автономни компании, било директно, било преку посредници. Исто така, им е забрането учеството во управувањето на ваквите компании.</p> <p>Други обврски кои се услов за избор на судија</p>	Казнени дисциплински постапки и
----------	---	----------------------	------	---	---------------------------------

				се: добар углед или карактеристики на судска активност: независност, непристрасност, дискреција	
РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА	ДА	Претседател на Судскиот совет и Министерот за правда	2001	Приватен живот, професионален живот и професионални должности	НЕ, само Законот за судии
СЛОВЕНИЈА	ДА (го заменува претходниот Кодекс за професионална одговорност од 1972), од страна на група судии на Здружението на судии	Здружение	2001	9 начела: независност, непристрасност и неутралност, способност, трудољубивост, неспојливост/спојливост, дискреција, професионални односи, углед	НЕ, но постои Суд на честа кој се занимава со прекршоци без примена на санкции
ШВЕДСКА	Нема специфичен кодекс, но постои историски модел кој го инспирира судското поведење, имено Општиот кодекс на закони (1734) кој вклучува стар кодекс кој не е поврзан со судиите	Олаус Петри во 16 век; Здружението на судии од неодамна работи на нацрт-кодекс кој не е заврше и се соочува со бројни критики	1540		Од страна на друг систем, законот го овластува Омбудсманот и Канцеларот за правда јавно да го критикуваат судијата за неговото поведење
ШВАЈЦАРИЈА	Постојат напишани одредби на федерално ниво или во голема мерка на локално ниво				
ТУРЦИЈА	Закон за судиите и јавните обвинители и	Собрание, Врховен совет на судии и јавни	1982	Исто како и одредбите од статутите	Дисциплински постапки

	одредби на поведение	обвинители			
УКРАИНА	ДА, донесен од Конгресот на судии во 1999 врз основа на искуството во Канада, Америка и Русија, со дополнителни предлози од страна на украински судии	Совет на судии	2002	Почитување на законот, непристрасност, обезбедување на легитимни очекувања, верност, правда и еднаквост, искреност, поведение верно на заклетвата	НЕ, во согласност со желбите на Конгресот на судии
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА	НЕ, но постојат неформални водичи кои (Борд за судиски студии, Шкотскиот министер за правда и Доктрина во С.Ирска) сакаат да го постават на формална основа без статутарни должности	Воспоставен од страна на Лорд канцеларот во договор со Министерот за правда		Пред да бидат избрани, судиите се информираат за тоа што се очекува од нив во смисла на поведението	

	Нespoјливост		
	Извор	Вид на неспојливост	Исклучоци
АНДОРА	Закон за правда (L.Q.J.)	Секоја друга јавна канцеларија; индустриски, стопански или професионални активности; работа како правник/адвокат или правна помош	
АЗЕРБЕЈѢАН	"Ова прашање е нејасно за нас"		
БЕЛГИЈА		Судијата не може во исто време да биде Јавен обвинител, пратеник, адвокат, судски службеник, војник, свештеник или да поседува политичка или управна канцеларија од секаков вид	
КИПАР		Било која друга позиција или професија	Подучување и пишување
РЕПУБЛИКА ЧЕШКА		Не може политички да биде ангажиран (пр. Претседател на Република или член на Собрание), да не работи во владин оддел или бизнис активности. Дозволени се научна работа, подучување и уметнички активности, како и работа како политички советник, доколку не го нарушува угледот и довербата во судството	
ЕСТОНИЈА		Без политички мандат или активност, никакви други позиции освен подучување или истражување; не може да биде во одборот на јавни или приватни компании	
ФИНСКА	Закон за државни службеници	Секоја јавна служба, секоја граѓанска, стопанска или платена професионална активност	Дозвола може да биде добиена од судот или повисок суд

ФРАНЦИЈА		Нespoјливост со сите видови на јавна служба, граѓанска, стопанска или платена професија и работа како арбитер	
ГЕРМАНИЈА	Германски закон за судство	Идеја за поделба на власта: не може административна активност (освен во судовите, истражување и подучување); може да припаѓа на политичка партија и да биде избран како пратеник; доколку е избран, се суспендира од должноста судија; забранети се советодавни активности	Владата може да овласти судија за арбитар или да биде ислушан како стручњак од страна на арбитражен трибунал
ИСЛАНД	1998 Закон за судство	Може да не ја прифати позицијата или да има акции во компанија доколку е тоа неспојливо со неговата/нејзината работа може да го наруши квалитетот на неговата/нејзината работа	Подучување, претседавање со комисији, пишување на предавања и тн. Дозвола да биде вклучен во вонсудски активности мора да се бара од Комисијата за судски работи
ИРСКА	Устав од 1973	Ниеден судија не може да биде избран за пратеник или да држи друга платена позиција	
ИТАЛИЈА	Кралски декрет од 30 јануари 1941	Да нема друга работа или приватна канцеларија, освен како пратеник или член во добротворна организација, да нема стопанска, индустриска или професионална активност. Високиот судски совет може да го овласти за "секој друг вид на цели".	Дозволени се научни активности и подучување со овластување - под строги услови - од Високиот совет. Арбитрањето е дозволено во исклучителни случаи.
ЈАПОНИЈА	Закон за организација на судовите	Забрана за политички и стопански активности и за примање на плата надвор од платата за судиската функција	Дозвола може да биде добиена од Врховниот суд за добивање на плата дополнително на судиската.
ЛИХТЕНШТАЈН	Член 6, 1938 Закон за државни	Да нема друга платена или работа	

	службеници	која бара многу време без овластување од владата, која зема предвид дали работата е спојлива со судиската работа, што главно е истражувачка работа или подучување со скратено работно време	
ЛИТВАНИЈА	2002 Закон за судство	Да нема политичка активност, да не биде повикуван во војна служба, да нема доходовна приватна активност, иако е дозволена компензација во случај на подучување, да не работи во здруженија доколку со тоа се нарушува независноста	Предавања и пишување
ЛУКСЕМБУРГ	Устав и Закон за организација на судство	Да нема платена работа	
МАЛТА	Кодекс на организација и граѓанска постапка, Етички кодекс	Да не е лично вклучен или да не е вклучен како советник во веќе отворени случаи или случаи кои се укинати, да нема друга активност, дури и привремено, освен во меѓународно судско тело или универзитет	Со согласност на Претседателот на Републиката
МОЛДАВИЈА	Закон за статусот на судиите	Да нема друга јавна или приватна служба, да не е пратеник или локален овластен советник; да не припаѓа на политичка партија или социо-политичка организација; да не биде ангажиран во бизнис или писмени или усмени консултации, освен за блиски роднини. Појавување во печат и медиуми е можно само доколку не се однесува на домашни политички теми.	

ХОЛАНДИЈА	Чл. 44 "Закон за организација на судството (1827/2001)"; Закон кој се однесува на неспојливоста, национален и европски парламент (1994)	Судиите не смеат да бидат (холандски еквивалент на) адвокати, судски службеници, нотари; тие не можат да дејствуваат во други професии кои вклучуваат давање правна помош или совет; судиите на Врховниот суд не можат да бидат членови на Холандскиот или Европскиот парламент.	
НОРВЕШКА	Закон за судови и Државен основен договор	Судиите се реалтивно слободни; само судиите од Врховниот суд подлежат на специфични одредби. Генерално зборувано, тие можат да бидат адвокати, посредници или поротници без да мораат да дадат оставка.	Законот пред Собранието, кој го заменува законот за толерантност на предметите, содржи точни одредби за забраната, овластувањето и декларирањето на дополнителните активности и точно ги определува одредбите за неспојливост
ПОЛСКА	Устав и Статут	Ниедна друга работа, освен научни трудови и подучување со скратено време, кое нема да ја засегна судиската работа; никаква платена активност која може да ја наруши сликата за судството; никаква политичка активност	Молбата треба да биде проследена до хиерархиски надредениот (претседателот на судот или Врховниот суд или Министерот)
ПОРТУГАЛИЈА		Никава јавна или приватна професионална позиција; неспојливост применлива на сите државни службеници	Подучување и правни истражувања со дозвола на Комисијата за судиска служба, но може да не бидат платени
РОМАНИЈА		Да нема политичка активност, да нема друга позиција освен соработка поврзана со објавување на научни трудови и подучување	
РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА	Закон од 2000	Да нема политичка позиција во широка смисла на зборот, вклучително и владини оддели и	

		војска, да нема платена приватна активност, освен научна или уметничка активност или подучување, потоа никаква состојба која може да го наруши угледот на позицијата судија	
СЛОВЕНИЈА	Устав и Закон за судска организација	Било каква административна или политичка позиција, стопанска или професионална активност, платена активност или вклучување во управување со компании и било што што може да му наштети на угледот на судството. Подучувањето и истражувањето се дозволени.	
ШВЕДСКА	Закони и Устав	Ниеден судија не е потчинет на друг судија или државен службеник	
ШВАЈЦАРИЈА		Ниедна друга позиција или служба, ниедна друга професија, не е дозволена позиција на директор, управител или член на платено управно тело, ниедна позиција која е доделена од страна на странски авторитети	Судот може да ја дозволи работата како стручњак или арбитер или други дополнителни активности и да постави важечки услови кои ќе ја обезбедат независноста и престижот на судството
ТУРЦИЈА	Закон за судии и јавни обвинители	Никаква јавна активност што не е дозволена со закон, никаква профитабилна активност	
УКРАИНА		Нема формална неспојливост	
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА	Водичи	Не може да биде арбитер или да биде ангажиран во платена професионална активност (освен пишување и издавање) или друга професионална активност (освен пишување и издавање) или политичк активност; одредени	

		забрани се применуваат и кога судијата ќе ја напушти службата.	
--	--	--	--

	Околности во кои може да биде доведена во прашање непристрасноста	
	Извор	Околности
АНДОРА	Закон за правда (L.Q.J.)	Семејна блискост, ако бил полномошник или адвокат; стопански или економски правни односи. Ако имало спор со странката или нејзиниот адвокат, интерес за предметот на парничење, хиерархиски или пријателски односи.
АЗЕРБЕЈѢАН	Прашањето е ставено на дискусија од страна на Јавното правобранителство во ситуации пропишани со закон	
БЕЛГИЈА	Судска практика темелена на одредби од Кодексот и законодавството за изземање и неспојливост	
КИПАР	Судска практика на Врховниот суд	Конфликт на семејни или лични интереси, познавање на предметот или странките
РЕПУБЛИКА ЧЕШКА	Кодекс за граѓанска и кривична постапка, механизми за ... барање оштета од судијата кој го злоупотребил овластувањето	
ЕСТОНИЈА		Конфликт на интереси, секаква поврзаност која може несакано да влијае врз кредибилитетот на судскиот систем, пристрасност
ФИНСКА	Кодекс или постапка	Семејни врски, конфликт на интереси, пристрасност, вклученост во предметот и други причини, кои ја доведуваат под сомнеж непристрасноста на судијата
ФРАНЦИЈА		Судијата може да биде отповикан и мора да се изземе од предметот во низа околности кои ја доведуваат во прашање објективната и субјективната непристрасност: семејни или пријателски врски, конфликт на финансиски интереси, каде што веќе донел одлука или постои однос на субординација
ГЕРМАНИЈА	Кодекс на граѓанска постапка	Семејни врски, предмет во кој судијата дал доказ или бил испитуван како вештак или веќе донел

		одлука, сомневања во однос на неговата непристрасност, конфликт на финансиски или пријателски односи или изразена пристрасност кон една од странките
ИСЛАНД	Закон за граѓанска постапка и Закон за кривична постапка	Странка во спорот, ако дал совет на странка во спорот, семејни, пријателски или професионални односи со една од странките; сведок во спорот или блиску поврзан со сведокот
ИРСКА	<i>Nemo iudex in causa sua</i> владеење на право	Да нема конфликт на лични, семејни или финансиски интереси, да нема пристрасност или предрасуди, инаку судијата мора да се из земе
ИТАЛИЈА	Кодекс за граѓанска и кривична постапка	Конфликт на семејни, лични или професионални интереси, познавање на спорот или странките, пристрасност и предрасуда.
ЈАПОНИЈА	Устав и Кодекс за граѓанска и кривична постапка, како што е странката во предмет негов/нејзин роднина	Надвор од усогласувањето со одредбите за неспојливост, судијата може да биде отповикан и/или изземен од постапката во одредени околности.
ЛИХТЕНШТАЈН		Конфликти на лични или семејни интереси, пристрасност, кои произлегуваат од судот или од странките
ЛИТВАНИЈА	Кодекс за кривична постапка	Конфликт на лични или семејни интереси, пристрасност, вклучување во спорот како сведок
ЛУКСЕМБУРГ	Член 521 од Новиот кодекс за кривична постапка, член 542 од Кодексот за кривична истрага, член 6 од Европската конвенција за човекови права	Кога судијата е отповикан заради пристрасност или кога постои основано сомнение во правичноста во постапката
МАЛТА	Обемна листа на околности во кои судијата може да биде изземен или во кои странката може да бара изземање од предметот, пропишани во Кодексот за судска организација и граѓанска постапка.	Конфликт на лични или семејни интереси, пристрасност, вклучување во спорот како сведок
МОЛДАВИЈА	Кодекси за граѓанска постапка и кривична	Мора да биде отповикан кога постои директен

	постапка	или индиректен интерес во спорот или кога има семејна поврзаност со странките
ХОЛАНДИЈА	Закон за граѓанска постапка, Закон за кривична постапка, Закон за управна постапка	"Факти или околности кои можат да ја доведат во прашање непристрасноста на судијата"(законот не оди во детали, правораздавањето одговара на водичите дадени од страна на Европскиот суд за правда)
НОРВЕШКА	Закон за судови	Семејна поврзаност со странките или нивните полномошници, која може да ја засегне довербата во судијата, судијата мора да биде отповикан (конфликт на интереси во повеќето случаи).
ПОЛСКА	Закони за кривична и граѓанска постапка	Кога судијата ги познава странките или е запознаен со спорот бидејќи веќе учествувал во истиот (блиска врска со една од странките или со предметот, лично или професионално); две категории на случаи: <i>iudex inhabilis</i> и <i>iudex suspectus</i> .
ПОРТУГАЛИЈА	Статут за судството, Кодекс за граѓанска постапка, Кодекс за кривична постапка	Судијата не смее да работи во суд во кој работи близок член на неговото семејство, кога постои основано сомнение за правичноста на постапката или кога бара да биде ослободен во спорот во случај на конфликт на лични, економски или семејни интереси, тој не може да биде вклучен во спорот или да земе учество во него на друг начин
РОМАНИЈА	Законодавство	Блиска врска со една од странките, политичко влијание, медиумски притисок, пријателски врски
РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА		Околности во кои, во вршењето на својата функција, во приватниот живот или надвор од канцеларијата, судијата го доведува во сомнение угледот на неговата функција или ја изневерува доверливоста во судскиот систем
СЛОВЕНИЈА	Кодекси за граѓанска и кривична постапка,	Каде што судијата е странка во постапката или е

	Европската конвенција за човекови права	вклучен во предметот, или има врска со лице во предметот, доколку нуди доказ или е вклучен во предметот како вештак, доколку учествувал во донесување на одлука, доколку постои основано сомнение за неговата пристрасност
ШВЕДСКА	Кодекси за постапка	Семејна поврзаност, конфликт на лични, финансиски или политички интереси, пристрасност, професионално или лично вклучување во предметот
ШВАЈЦАРИЈА	Законодавство и судска практика усогласено со судската практика на Европскиот суд за човекови права
ТУРЦИЈА	Кодекси за кривична и граѓанска постапка	Пристрасност, конфликт на интереси, лично вклучување во спорот како оштетен, сведок, советник, арбитер или преку семејна поврзаност
УКРАИНА	Кодекси за постапка	Блиска поврзаност со една од странките, личен интерес во спорот или вршење на функцијата на начин кој може да ја доведе во прашање неговата непристрасност
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА	Европската конвенција за човекови права	

	Кривична или граѓанска одговорност на судиите			
	Кривична одговорност		Граѓанска одговорност	Постапки
	Престапи	Санкции		
АНДОРА	Кривичен кодекс, член 114, практика на корумпираност		Судијата носи граѓанска одговорност во случај на измама во вршењето на функцијата	Во кривични предмети, судијата може да биде уапсен само кога е фатен на дело дека врши престап; привременото суспендирање од должност е автоматско, со согласност на Врховниот судски совет
АЗЕРБЕЈЦАН	Кога на пр, судијата намерно осудува невина странка	Затвор или надомест на штета	Повисокиот суд кој повторно расправа по предметот може да најде одговорност кај судијата од прва инстанца	Претседателот и Советот на судии одлучуваат да постапува со реферирање на предметот пред Јавното обвинителство, судијата се суди во редовна постапка пред редовен суд
БЕЛГИЈА	Престапи против општото право, случајни или при вршење на функцијата	Казни пропишани со општиот закон	Механизам за откривање на штети сторени од страна судија кој ја злоупотребил својата положба, кој му овозможува на судијата да се чувствува лично одговорен во случај на измама или намерно лошо водење на постапката во делот на судијата, државата е исто така одговорна за лошото поведение на судијата	Во кривични предмети, предметот е во рацете на Јавниот обвинител кој постапува пред Апелациониот суд, во граѓански предмети постапката се води пред Касациониот суд
КИПАР	Уставот гарантира имунитет за судиите на Врховниот уставен суд и Високиот суд (сега комбиниран со Врховниот суд)..... Комонвелтското право и еднаквоста обезбедуваат имунитет и за судиите од пониските судови			
РЕПУБЛИКА ЧЕШКА	Поврзано со вршењето на функцијата		Каде што има незаконска одлука или штетна	Кривичните постапки против судијата мораат да

			активност, штетата е направена од страна на Државата, која е должна да ја надомести штетата, доколку судијата направил дисциплински престап	бидат одобрени од страна на Претседателот на Републиката; законодавството е во рамките на редовните судови според постапките пропишани со општиот закон
ЕСТОНИЈА	Кога судијата намерно донел нелегална одлука	Отстранување од функцијата	Нема лична одговорност во делот на судијата, одговорност на Државата	Претставникот на Јавното обвинителство се обраќа на Врховниот суд, кој констатира дека може да се покрене обвинение во рамките на Кривичниот кодекс и кодексот за кривична постапка, со согласност на Претседателот на Републиката
ФИНСКА	Престапи, опишани во Кривичниот кодекс, сторени во текот на службата	Казни пропишани со општиот закон, вклучително и отстранување од функцијата	Одговорност за штета причинета во текот на вршењето на судиската функција. Компензацијата по правило се врши од страна на Државата, а во одредени случаи може да биде наплатена од судијата	Редовни постапки, кои спред Уставот можат да бидат покренати од страна на оној чии права биле загрозуени (исклучоци и специјални постапки за членови на врховните судови)
ФРАНЦИЈА	Престапи дефинирани со закон	Казни пропишани со општиот закон	Граѓанска одговорност само кога судијата е лично виновен	Нормални кривични постапки, граѓанска активност е на располагање само против Државата, која има право да покрене постапка за надомест на штета
ГЕРМАНИЈА	Прекршување на	Казни пропишани со	Лична граѓанска	Нормални кривични и

	кривичниот законик кои вклучуваат злоупотреба на судиската функција и корупција	општиот закон	одговорност ограничена со член 839(2) за Граѓанскиот кодекс, каде делото кое довело до штета е кривично дело. Во други случаи постои одговорност на државата, Државата може да надоместува штета секогаш кога е донесена наредба за надомест на штета	граѓански постапки
ИСЛАНД	Кога судијата намерно донел неправедна одлука, кога употребувал илегални постапки за да добие признание или кога наредил илегално апсење или истрага	Казни пропишани со општиот закон	Државата сноси граѓанска одговорност, но може да бара надомест на штета од судијата доколку пропустот бил намерен	Постапки содржани во општиот закон
ИРСКА	Во комонвелтското право постои целосен имунитет за судиската функција			
ИТАЛИЈА	Пропишано во Кривичниот кодекс и насочено кон судијата и судиската функција, како што е корупцијата	Казни пропишани со општиот закон	Граѓанска одговорност за голема небрежност или одрекување на правдата се содржани во Законот од 1988, кој прави разлика меѓу релативен имунитет од одговорност донесена на референдум. Државата се однесува како гарант и може да преземе активности за оштета од судијата, цената на штетата е ограничена доколку штетата е ненамерно направена	Специфични законски одредби со цел да се обезбеди дека предметот се работи во различна сфера, испитување на прифатливоста на жалбата (дали може да се јави проблем со користење на правниот лек? Дали жалбата се однесува на толкување на законот?). предметите се водат пред редовните судови.
ЈАПОНИЈА	Вообичаена кривична		Во рамките на преседанот	

	одговорност		направен од страна на Врховниот суд во 1955, судијата нема лична, граѓанска одговорност за штета направена врз странки во текот на вршењето на својата функција	
ЛИХТЕНШТАЈН	Престапи во рамките на општото право, плус одредени престапи како на пр. злоупотреба на службената положба, корупција	Казни пропишани со општиот закон, судијата кој е осуден на казна затвор од повеќе од една година се отстранува од функцијата	Општи одредби на граѓанската одговорност на Државата, кои можат да иницираат надомест на штета	Редовни судови и постапки во кривични и граѓански предмети; Врховниот суд има право да расправа по жалби
ЛИТВАНИЈА	Прекршоци на Кривичниот кодекс кои вклучуваат злоупотреба на судиската функција и корупција	Казни пропишани со општиот закон	Државата е одговорна, но има право да преземе активност за надомест на штета од судијата	Секое кривично обвинение или апсење мора да биде одобрено од страна на Собранието; судијата потоа се суспендира од функцијата чекајќи го исходот од постапката
ЛУКСЕМБУРГ	Член 4 од Граѓанскиот кодекс, злоупотреба на власта и одрекување на правдата	Парични казни, забрана на вршење на должноста или на заземање на јавна позиција или функција	Може да се разгледува само одговорноста на Државата (постапка во општиот закон, Закон од 1 септември 1988)	Член 639 од Новиот кодекс за граѓанска постапка за барање надомест на штета од судијата кој го злоупотребил овластувањето
МАЛТА	Кривичниот кодекс содржи одредби за предмети во кои судијата прекинува или одбива да расправа по законски поднесена жалба за <i>habeas corpus</i> ; злоупотреба на власта или службената положба,	Казни пропишани со општиот закон	Нема специфични правила: нема познат предмет со обид за изрекување на граѓанска одговорност на судија	Редовни постапки пред редовните кривични судови

	корупција, финансиска проневера			
МОЛДАВИЈА	Општи закони, според принципот дека сите се еднакви пред законот		Нема граѓанска одговорност за судиите	Кривична постапка со одобрение од страна на ЦСМ и Претседателот на Републиката или Собранието, зависно од околностите и, расправа пред повисоки судови
ХОЛАНДИЈА	Се применува општо право		Може да биде разгледувана само одговорноста на Државата	Се применува општиот закон, нема специјални постапки
НОРВЕШКА	Престапи против општото право		Активност за воспоставување на граѓанска одговорност во делот на судијата се презема само кога судијата донел погрешна одлука и, кога донесувајќи ја, сторил престап	Обвиненијата против судијата се определени од страна на Кралскиот совет и судијата секогаш се суди пред повисок суд од оној во кој работи
ПОЛСКА	Престапи поврзани со судиските активности и должности		Судијата може да се смета за лично одговорен согласно општото право, државата може да се смета за одговорна во случај на ненамерна грешка или погрешно вршење на функцијата (надоместувањето на штета е ограничено на тримесечна плата и е неограничено во случај на тешки прекршоци), не постои одговорност за последица од пресудата	Кривични постапки и вообичаени мерки кои мора да бидат одобрени од страна на Дисциплинскиот суд (освен кога личноста е фатена на дело): Дисциплинскиот суд може исто така да го суспендира судијата од функција; жалба се доставува до повисок суд.

ПОРТУГАЛИЈА	Престапи против општото право сторени ненамерно или при вршење на судиската функција, специјални престапи на злоупотреба на власта, злоупотреба на авторитетот, проневера на јавни фондови, одрекување на правдата, нарушување на тајноста	Казни пропишани со општиот закон	Судијата сноси лична одговорност само кога фактите кои предизвикале штета довеле до кривична осуда за поткуп, проневера на јавни фондови, од судијата се бара да ја надомести компензацијата платена од страна на државата или да и надомести на Државата	Редовни кривични постапки за кривични дела пред повисок суд од оној во кој судијата работи и пред судот во кој фактите произлегле од граѓански предмети
РОМАНИЈА	Општо право	Општиот закон	Општиот закон	Редовни постапки и судови за граѓански предмети; во кривични предмети, се бара претходно мислење од Министерот или Претседателот, потоа редовни постапки и судови (повисок суд за судии на одредено хиерархиско ниво)
РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА	Престапи сторени во текот на вршењето на судиската функција	Затвор, губење на професионалните и почесните квалификации, забрана за работење, парични казни		Во кривични предмети, постапките мора да се водат со согласност на телото кое го назначило или избрало судијата и се водат на иницијатива на претседателот на засегнатиот суд или Министерот за правда
СЛОВЕНИЈА	Злоупотреба на положбата од што произлегуваат намерни престапи	Казни пропишани со општиот закон, кои можат за последица да имаат отстранување од функција		Во кривични предмети, секоја постапка или затворање мора да биде со согласност на Собранието
ШВЕДСКА	Престапи сторени во текот на вршењето на функцијата	Казни пропишани со општиот закон (парични	Штетата сторена во обавувањето на судиската	Во кривичните предмети, доколку судијата е судија во

	наведени во Кривичниот кодекс: злоупотреба на должноста, корупција, нарушување на тајноста	казни, затвор) и можни дисциплински последици, вклучително и отстранување од функција	функција, Државата е одговорна за небрежност на државниот службеник, судијата може да биде лично одговорен само во отежителни околности	Врховниот суд на омбудсманот, при што Министерот за правда ја води постапката
ШВАЈЦАРИЈА	Престапи поврзани со судиските активности или официјалната положба		Само Државата сноси граѓанска одговорност, директната граѓанска одговорност на судијата е исклучена	Во кривични предмети, само Собранието може да даде согласност за постапка; може исто така привремено да го суспендира судијата од функцијата; предметот потпаѓа под надлежност на редовните судови
ТУРЦИЈА	Кодекс на кривична постапка: злоупотреба на службата, корупција, пристрасност	Затвор	Кодекс за граѓанска постапка: граѓански последици за кривични престапи, арбитражни одлуки, нелегални одлуки, одлуки диктирани од лични интереси или интереси надвор од случајот	Кривичните постапки се водат со согласност на Врховниот совет на судии и јавни обвинители, кои ги назначуваат истражителот и обвинителот, одлучуваат дали предметот е дисциплински и ги проследуваат документите до овластени лица-специјална постапка во случај на предавство (тешко злосторство)
УКРАИНА		Казни пропишани со општиот закон, плус отстранување од функција	Нема граѓанска одговорност за судијата	Редовни кривични постапки, меѓутоа, секое превентивно затворање на судијата мора да биде исклучок и со согласност на Врховниот совет. Судијата се суспендира од

				функција веднаш после отпочнување на постапката. Овластен суд е Апелацискиот суд назначен за целта и во кој судијата никогаш не работел
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА	Во комонвелтското право, судијата има имунитет во вршењето на својата функција, во друг случај имунитет само ако судијата се водел од добра намера			

	Дисциплински постапки			
	Околности	Постапка	Авторитет	Санкција
АНДОРА	Тешки или многу тешки прекршоци содржани во членовите 83 и 84 на Законот за правда (L.Q.J.)	Врховниот судски совет презема иницијатива за истрага по жалба на оштетено лице, граѓанин на кој се однесуваат фактите, Јавното обвинителство или претседателот на засегнатиот суд	Врховен судски совет	Член 85 од L.Q.J., укор, парична казна, суспензија, преместување од служба
АЗЕРБЕЈѢАН		Дури и во случај на мали прекршоци	Министерот бара Судскиот совет да се занимава со предметите	Предупредување или разрешување
БЕЛГИЈА	Прекршување на одредбите за поведение содржани во законот или произлезени од судската практика т.е. довербата во институцијата судија		Судијата се појавува пред неговиот претседател, пред Првиот претседател на Апелациониот суд или пред Општото дисциплинско собрание на Апелациониот суд, односно Касациониот суд, во зависност од степенот на прекршок или расположливата казна	Предупредување, едноставна казна, казна со укор, суспензија од 15 дена до 1 година, разрешување
КИПАР	Ментална или психична неспособност која го спречува судијата во вршењето на функцијата, прекршување на етичките должности	Врховниот суд назначува истражен судија и потоа одлучува да го испрати судијата пред дисциплинското тело	Врховен судски совет	Укор или преместување од служба
РЕПУБЛИКА ЧЕШКА	Прекршување на дисциплинските правила содржани во Законот од 2002	Министерот за правда или претседателот на засегнатиот суд или Претседателот на Врховниот суд одлучува да поведе постапка во рок од 2	Дисциплински суд составен од 5 судии назначени од претседателот на судот со согласност на Судскиот совет, за период од три години, жалба се доставува	Укор, привремено намалување на плата, суспензија од должноста претседател, суспензија од должноста судија

		месеца од дознавањето на фактите, кои не треба да се случиле повеќе од 2 години претходно	до Врховниот суд	
ЕСТОНИЈА	Пропуст да се следат постапките и секое прекршување или поведење кое ја нарушува довербата во судскиот систем	Постапки иницирани од страна на Претседателот на Врховниот суд или Министерот за правда	Дисциплинска комисија на Врховниот суд	Предупредување, укор, парична казна, отстранување од служба (може да биде наредено само од страна на Врховниот суд на пленарно собрание)
ФИНСКА	Нема дисциплински постапки: исто така, мали престапи (нарушување на функцијата) можат ад прераснат во кривични постапки			
ФРАНЦИЈА	Прекршување на функцијата, нечесно, сурово или недостојно однесување		Врховниот судски совет под претседателство на Првиот претседател на Касациониот суд	Од едноставен укор до отстранување од служба
ГЕРМАНИЈА	Прекршување на функцијата определено со статутите, постапки се водат многу ретко	Постапка која се води од страна на специјален оддел	Федералниот суд, Одделот за правда при истиот суд, е составен од професионални судии избрани доживотно и други судии.	Укор, парична казна, намалување на плата, преместување на друга позиција, отстранување од служба
ИСЛАНД	Прекршување на судиската функција	Писмена жалба може да се достави до Комисијата за судиски функции од страна на оштетеното лице со поведението на судијата. Доколку се оцени за валидно, судијата се кани да даде изјава пред Комисијата.	а) Комисија за судиски функции составена од 3 члена назначени од Министерот за правда (1 предложен од страна на Собранието на Исландски судии и 1 од Правниот факултет)	Укор, лично мислење (отстранување од служба само врз основа на заклучоци од судска постапка за потешки дела)

			б) Претседател на суд	
ИРСКА	Има само една постапка пред Собранието за отстранување од функција; вклучува импичмент кој произлегува од комонвелтското право и ретко се користи			
ИТАЛИЈА	Секое нарушување на функцијата, јавно или приватно поведење кое несакано ја засега довербата во институцијата судија (предмети определени со судската практика)	Постапките ги иницира претставникот на Јавното обвинителство пред Касацниот суд или на предлог од Министерот за правда. Постапката е судска по природа, со сите гаранции кои ваквата постапка ги обезбедува.	Дисциплински суд составен од 9 судии кои се членови на Врховниот судски совет избрани од своите наредени; двајца од нив треба да бидат назначени од Собранието	
ЈАПОНИЈА	Закон за организација на судовите, Закон за импичмент на судии и Закон за дисциплинска постапка против судии	Стипулирано во Законот за дисциплински активности против судии и Законот за импичмент на судии	Расправа пред суд со повисоко ниво од она во кое работи засега судија, во импичмент со кој се третираат најтешки дела, расправа пред Суд за импичмент, составен од јавноста	Дисциплинска постапка: предупредување или парична казна/импичмент: разрешување
ЛИХТЕНШТАЈН	Оние наведени статутите за државни службеници	Нема специфични постапки, сл. на кривична постапка	Повисок суд во случај на судии од редовни судови и Врховен суд во случај на судии од повисоки судови	Укор, привремено намалување на плата, разрешување
ЛИТВАНИЈА	Нарушувања на судиската функција, флагрантно кршење на законот, пропуст да се следат правилата за неспојливост	Судскиот совет или претседателот на судот може да иницира дисциплинска постапка	Етичка и дисциплинска комисија на судскиот совет (составена од судии - избрани или назначени - и од претставници на другите власти), која го поднесува предметот до Судот на честа кој кога ќе одлучи дека судијата треба да биде разрешен, предлага санкции до претседателот или до	Укор или отстранување од служба

			Собранието	
ЛУКСЕМБУРГ	Член 155 од Законот за судиска организација, широка дефиниција	Член 157 <i>et seq.</i>		Член 156
МАЛТА	Устав. Неспособност (физичка или ментална) за вршење на функцијата или особено тешка грешка во поведението	С. 971 од Уставот С. 8 од Законот бр.41 од 1944	Отстранување од службата од страна на претседателот на барање на Собранието (одобрено со 2/3 мнозинство). Пред да се преземе овој чекор, предметот е под истрага од страна на Комисијата за управување со правдата кога ќе се открие дека судијата треба да одговара за предметот	Отстранување од служба
МОЛДАВИЈА	Кршење на законот во спроведувањето на правдата со предумисла, дисциплински престап, јавна активност од политичка природа, кршење на одредбите за неспојливост, системски или тешки кршења на Кодексот за поведење	Дисциплинските постапки можат да се водат од страна на: Претседателот на Врховниот суд, Претседателот на Врховниот судски совет, секој член на Врховниот судски совет	Дисциплински одбор на Врховниот судски совет	Надгледување, предупредување, разрешување
ХОЛАНДИЈА	Во случај на мали прекршоци на одредбите за поведење од страна на судијата, претседателот на судот може да даде предупредување. Доколку судијата е обвинет или стори дело и/или е осуден на затворска казна, доколку			

	пријави банкрот или правна неспособност и поопшто, доколку се однесува така што правдата или довербата во судството се тешко оштетени, Врховниот суд може да го суспендира или отпушти судијата.			
НОРВЕШКА	Сегашниот законски нацрт се обидува да и стави крај на практиката со која судиите, како постари службеници не подлежат на дисциплинска постапка	Странка, сведок или полномошник со жалба за поведението на судијата може да покрене постапка пред дисциплинската комисија - одлуката на комисијата може да биде разгледувана од страна на редовен суд составен од поротници	Комисија составена од двајца судии, еден адвокат и два надворешни члена, сите назначени од Владата	Само предупредување и укор; отстранување од служба како што е содржано во Уставот за тешки и повторени дела кои вклучуваат постапка содржана во Уставот
ПОЛСКА	Нарушувањето на угледот на службата, флагрантно кршење на одредбите на законот, мали прекршоци	Блиски или слични кривични постапки; постапките се водат од страна на судии избрани за таа цел, на барање од министерот, Врховниот суд или било кој претседател на суд, Националниот судски совет или обвинител; постапките се водат јавно, а судијата го брани совет.	Различни дисциплински судови се занимаваат со предмети кои произлегуваат од редовните судови, управните судови, воените судови и Врховниот суд: има три судии во прва инстанца и седум апелационски судии.	Предупредување, укор, отстранување од позицијата - дефинитивно или преместување - отстранување од служба
ПОРТУГАЛИЈА	Прекршување на правилата на професионалната функција, дела или пропусти на судијата кои се неспојливи со угледот на судиската функција (во	Обезбедено во Статутите за судиите	Врховен судски совет; жалбите се доставуваат до Врховниот суд	Казна од 5 до 90 дена, надомест на штета, преместување, суспензија помеѓу 20 и 240 дена, присилно пензионирање, отстранување од служба

	различни степени кои ги определуваат санкциите)			
РОМАНИЈА	Непрофесионално поведење и поведење спротивно на интересите на службата или угледот на судскиот систем (одолговлекување на постапките, одсуство, дејствување во личен интерес на судијата, мешање во работата на судијата, нарушување на тајноста)	Постапките ги иницира министерството, истрагата се води од судии од ист ранг, одбраната ја обезбедува судијата	Врховниот судски совет; потоа пред Врховниот суд	Укор, предупредување, намалување на плата, спречување на унапредување, преместување, суспензија, отстранување од служба
РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА	Прекршување на дисциплинските одредби содржани во Законот од 2000 или последиците на кривична осуда	Министерот за правда или претседателот на засегнатиот суд се овластени да отпочнат постапка	Дисциплински судови	Укор, привремено намалување на плата, суспензија, отстранување од служба
СЛОВЕНИЈА	Многу строго ограничени случаи содржани во Законот за судска организација	Постапки на иницијатива на претседателот на судот, потоа редовна кривична постапка	Дисциплински суд составен од еден судија на Врховниот суд како претседател и четири судии од различни нивоа	Преместување, суспензија од сите унапредувања, намалување на плата, отстранување од служба
ШВАЈЦАРИЈА	Швајцарија не е засегната			
ТУРЦИЈА	Пропуст во вршењето на функцијата, грешки во поведење, одсуство, одолговлекување, губење време, нарушување на угледот на правдата, проневера, пропуст во исполнување на административните и службените должности	Во зависност од хиерархиското ниво, се назначуваат инспектори од страна на министерот, кој презема иницијатива за постапка и го запазуваат правото на одбрана	Врховен судски и обвинителски совет (кој е исто така овластен за назначување, избор и разрешување).	Предупредување, укор, одложување и запирање на унапредување, суспензија на плата, присилно преместување, разрешување

УКРАИНА	Флагрантно кршење на законот, пропуст во исполнувањето на должностите на судијата и на оние должности кои го засегаат приватниот живот на судијата		Дисциплински комисији	Укор или препорака до Високиот судски совет судијата да биде отстранет од служба
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА	Особено тешки грешки во поведението	На иницијатива на Лорд канцеларот и Министерот за правда	Од страна на Кралицата, по барање на Парламентот во случај на постар судија и на барање од Лорд канцеларот, во случај на другите судии (но во секој случај, вакви чекори не се преземаат без добивање на независен судски извештај и без учество на Министерот за правда	Отстранување од служба (исклучително ретко)